Mesajul coifurilor geto – dace: „*Să fii cu ochii în patru*”

de Conf. Univ. Dr. George V Grigore

Înțelepciunea multi-milenară a poporului român s-a transmis oral și anonim prin proverbe și zicători, prin vorbe de duh și cuvânte din bătrâni. Unul dintre aceste proverb spune *„Să fii cu ochii în patru!”* Sensul acestuia este „*Să fii atent la ce se petrece în jurul tău, pentru a te apăra.”* Un conducător al unei comunități trebuie să dovedească anumite calități peste medie, printre care și aceea a unei atenții vizuale sporite. Cel ce „*vede cu ochii minții”* dovedește o ascuțime și o agerime a inteligenței peste medie, dovedește flexibilitate în gândire, în percepția emoțiilor, în comportament, dar și o deschidere totală și o comunicare eficientă cu semenii. Geții și dacii, cei aleși din marea seminție Tracă a vechilor Pelasgi spre a locui pe pământurile scăldate de marele fluviu Istru și de Marea Neagră, la umbra lanțului montan carpatic, și-au ales ca și conducători oameni speciali, *„daimonii*”, „*trimișii*” sau „*unșii zeului”*, aceia care deveneau vizibili în marea masă a populației, cu calități certe de lider. Aceștia, *Sharabi* ai Terrei, acum 2500 de ani, simțind că „*Unirea face puterea”*, și-au jurat ajutor frățesc, creându-și astfel o primă frăție, devotată unei cauze comune și unei religii unice, precum vor face peste milenii *Cavalerii Mesei Rotunde*, *Cruciații, Rozacrucienii*, *Cavalerii de Malta*, etc. Este posibil să avem de-a face chiar cu misterioasa „*Castă IO”* a sarabilor întemeietori, castă la care își declarau apartenența toți marii voievozi români.

Semnul cel mai evident ce ne-a parvenit prin timp de la acești frați întru putere și semnificație este coiful de paradă sau ritual al fiecăruia dintre aceștia, confecționat din aur, argint sau argint aurit, cu doi ochi afrontați (1; 2). Prin acest simbol prețioasele coifuri de metal prețios se înscriu printre unicatele mondiale, asemănătoare cu tezaurele faraonice egiptene, dar și cu cele aparținând bogatei arte antice persane a aurului ce dovedesc existența unei vaste și importante civilizații în această parte de Europă (3). Un astfel de coif, odată pus pe cap, își dovedea adevărata valoare, conferind celui ce-l poartă titlul de „*Cel cu patru ochi*” sau *„Cel a toate văzător”*. Acești adevărați lideri pot fi numiți și *„Conducătorii cu patru ochi”, „Văzătorii”, „Veghetorii”, „Cei care nu dorm”* sau *„Neadormiții”*. Pentru a-i desemna pe aceștia din mulțime avem expresia populară „*E cu ochi și cu sprâncene*”, cu sens de „*E bătător la ochi”, „E evident”*. De ce și-au „împodobit” astfel coifurile comandanții geto-daci? Ochii sunt organele vederii prin care ni se revelează realitatea așa cum este ea. Prin comparație cu aceștia, denumirea de *„Ochii minții”* este un concept asemănător cu *„Ochiul a toate văzător”*, *„Ochiul lui Horus”* sau *„Cel de-al treilea ochi”* care își are originile în hinduism și care se referă la existența unui ochi situat undeva în mijlocul frunții, în zona dintre sprâncene. Acest ochi suplimentar este asociat cu clarviziunea, abilitatea de a observa chakre și aure, experiențe extracorporale. Prin comparație *„Ochii minții”* sunt aceia cu care se privește în esența lucrurilor, înspre interior. Deși pentru mulți cel de-al treilea ochi poate părea un concept mistic și esoteric, inițiații în meditație sau în yoga îl folosesc adeseori în timpul ședințelor de relaxare. Acești „ochi” spirituali – suplimentari sunt asociați cu chakra frunții sau Ajna, responsabilă cu o mai bună conștientizare de sine, cu un nivel mai înalt de intuiție, cu imaginația și creativitatea. Cel de-al treilea ochi există însă în multe credințe religioase, de la hinduism și taoism până la Kabbalah și teosofie. În teosofie se crede că cel de-al treilea ochi

este conectat cu glanda pineală (epifiza). Potrivit acestei teorii, în timpuri străvechi oamenii chiar aveau un al treilea ochi situat în centrul frunții, acesta având o funcție spirituală; în timp însă acest ochi s-a atrofiat și s-a „retras” în ceea ce astăzi numim glanda pineală. În taiosm, cel de-al treilea ochi mai este numit și *„Ochiul minții*”, fiind situat între sprâncene. Acesta poate fi deschis prin intermediul vizualizării, cu ajutorul chi-ului sau a energiei vitale care pune în acțiune întregul corp uman.

Un bun conducător trebuie să fie vizionar, să fie atent la orice schimbare vizibilă sau deabia simțită și să reacționeze rapid pentru binele comunității sale. În limbajul nostru românesc avem expresii precum „*A fi numai ochi”* cu sens de „*A privi foarte atent”* (la ceva), „*A dormi numai cu un ochi”,* sinonim cu *„A dormi ușor, neliniștit; a dormi iepurește*” sau „*Cât vezi cu ochii” =* „*Cât cuprinzi cu privirea, până la depărtări foarte mari.”* „*A vedea cu ochii lui”* înseamnă *„A vedea el însuși*” (a nu se încrede în ceea ce văd alții), iar „*A păzi* (sau *a îngriji*) *pe cineva ca ochii din cap”* are sens de „*A păzi, a îngriji pe cineva cu cea mai mare atenție”*. „*A iubi pe cineva* (sau *a-i fi drag* cuiva) *ca lumina ochilor* (sau *mai mult decât ochii din cap*)” = *„A iubi (sau a fi iubit) din tot sufletul*”. „*E cu ochi și cu sprâncene”* are sens de *„Este evident, e clar.”* Deasemenea „*A privi cu ochii mari”* înseamnă *„A privi atent, a fi uimit de ceea ce vede”*, iar „*A lua la ochi” = „A ținti, a ochi”*. „*Plin ochi”* înseamnă și *„Foarte plin.”* „*A avea ochi”* este sinonim și cu *„A se arăta priceput în a aprecia un lucru dintr-o privire”, iar „A măsura* (sau *a judeca, a prețui* etc.) *din ochi”*este egal cu *”A aprecia cu aproximație, cu privirea, însușirea unui obiect sau a unei ființe; a studia, a cerceta, a analiza cu privirea ceva sau pe cineva.”* (4;5)

Prezența mai multor ochi la o persoană dovedește calități de bun cercetător, bun observator asupra acestei lumi, dar și asupra unor

fenomene dintr-un alt tărâm unde „se menește” viitorul. Nu oricine vede la nivel regional sau global, cum tot așa, nu oricine vede dincolo de iluzia realității. *„A vedea”* înseamnă *„A percepe cu ajutorul văzului”*, dar și *„A pătrunde, a descifra (cu privirea), a cerceta, a căuta*”. Purtătorul coifului, având calitatea de „a vedea” este cel ce observă, cel ce zărește, cel ce se uită, cel ce cuprinde, cel ce se „zăuită” (reg. Olt. și Ban.), cel ce se preocupă, cel care constată, cel care cunoaște, cel care vizitează („*a vedea pe cineva sau ceva*”), cel care pomenește (reamintește, păstrază memoria), cel care se îngrijește, cel care se interesează, cel care se ocupă și se preocupă, cel care caută, cel care socotește, cel care încearcă (are inițiativa), cel care cercetează, cel care examinează, cel care se documentează, cel ce consideră (are păreri), cel care crede, cel care își închipuiește, cel care concepe, cel care își imaginează, cel care visează, cel care obține, cel care primește, cel ce vede multe într-o viață de om.

Privirea acestor ochi aflați pe coifurile geto-dace este una fixă, hipnotică. Odată purtat acest coif, ochii de aur sau argint păreau a fixa, a privi țintă sau „*a pironi cu privirea”* pe cel aflat în fața lor. Acești ochi permanent deschiși confereau purtătorului calitatea de hotărâre, de statornicie, de solidaritate; ei nu se schimbă, nu variază, nu cedează și sunt preciși, exacți, imobili, nemișcați, neclintiți, stabili, nesmintiți (pop.), încremeniți, care stau locului.

Atitudinea marțială a purtătorului de coif cerea din partea acestuia o bună orânduire a minții și a trupului, în acord cu Codul normator al moralei, al disciplinei și al autocontrolului valabil pentru acești *Conducători cu patru ochi*. Posibil ca acest Cod-Religie s-a impus prin acceptarea lui de către toți cei care vroiau să trăiască cu onoare (6). A trăi cu onoare înseamnă a face un echilibru perfect între ceea ce gândești și ceea ce faci, raportat la principiile universale în care crezi.

Privirea fixă a coifurilor putea hipnotiza pe cei din preajmă, atrăgându-i, captivându-i, cucerindu-i, delectându-i, desfătându-i, fascinându-i, fermecându-i, încântându-i, răpindu-i, seducându-i, subjugându-i, vrăjindu-i. Cei prezenți erau plini de uimire și de admirație la vederea coifurilor și a purtătorilor de coif. Această atracție hipnotică, puternică și inexplicabilă a privitorilor asupra ochilor metalici putea avea și un rol apotropaic, de apărare a Cavalerului – Conducătorului împotriva energiilor negative sau a duhurilor rele.

Legile geto–dacilor numite și *„Legile belagine”, „Legile frumoase*” sau *„Legile Vechi”* formau codul de conduită morală și religioasă a poporului geto - dac. Acestea menționau faptul că: „*…acolo unde este iubirea poate apărea și ura, unde este voința poate apărea și delăsarea, unde este curajul poate apărea și frica, unde este răbdarea, poate apărea și graba și unde este modestia poate apărea și trufia. Căci mișcătoare sunt și cele ce se văd și cele ce nu se văd din ființa omului. Dar toate acestea sunt ale celui ce simte, iar peste el se află cel ce gândește și acesta este cel ce vede mișcarea în nemișcare, este cel care dincolo de toate aceste virtuți se desfată în cunoașterea și liniștea ce întrece orice bucurie, iar atenția, echilibrul și limpezimea sunt uneltele sale.”* Aceste minunate legi mai spuneau că: *„ Înțeleptul unește pe cel ce vede cu cel ce gândește, cel ce simte cu cel ce face, dar neînțeleptul îi desparte. Deschide-ți bine ochii, căci cel ce face, cel ce simte și cel ce gândește sunt asemeni norilor care vin și pleacă, dar cel ce vede prin ochii tăi este veșnic și lumina sa este fără umbră. El este dincolo de viață și moarte, dincolo de bine și rău, dincolo de frumos și urât, dincolo de curgerea timpului.”* Numai un conducător vizionar putea să fie un întemeietor de țară, numai cel ce vedea cu patru ochi și se mișca cu opt picioare, asemenea cu fabulosul Cerb Sarabha, fiindu-i astfel accesibile cele două tărâmuri (Văzute și Nevăzute), putea să își conducă poporul spre un loc de viețuire spațial și spre un viitor temporal sigur.

Ceilalți, poporul, îi încredințau lui șansa de a hotărâ pentru toți, îl învesteau cu încrederea lor deplină.

Datate în secolele IV-V î. Hr. coifurile princiare „cu ochi” geto-dace descoperite pe teritoriul țării noastre sunt semn clar de regalitate sub arcul carpatic (7). Cinci coifuri de aur și argint stau mărturie unei frății sau unei dinastii regale neștiute până acum și conțin, absolut straniu, aceleaşi motive şi au aproape aceleaşi însemne încrustate pe ele. Coifurile din aur și argint au fost găsite la sute de kilometri distanță unul de altul, în locuri diferite, dar toate datează din aceeaşi epocă şi au asemănări uluitoare. Luate în ordine alfabetică, avem Coiful de la Agighiol (Tulcea), Coiful de la Coțofenești (Prahova) (8), Coiful de la Cucuteni-Băiceni (Iași), Coiful de la Peretu (Teleorman) și Coiful de la Porțile de Fier (Mehedinți) (9;10;11). Dacă privim o hartă, locurile în care au fost descoperite coifurile din aur formează exact un arc de cerc între Munții Carpați şi fluviul Dunărea, începând din capătul nord-estic, de la Iaşi, apoi trece prin Tulcea, prin Prahova, urmat de Mehedinți şi se închide în colțul sud-vestic al țării, lângă punctul de intrare a fluviului Dunărea în țara noastră, la Cazane. “*Existența unei legături strânse între conducătorii triburilor tracice aflate la nord de Dunăre sau chiar şi cu cei de pe malul sudic, din Bulgaria de azi, ar putea părea, la prima vedere, speculativă”*, explică marele arheolog român, profesorul Vasile Boroneanț (2). *„Eu cred că civilizația traco-getică din zona dunăreană existentă aici în urmă cu 3.000 de ani era nebănuit de dezvoltată. Atinsese o amplitudine deosebită de ritual specific, religios şi războinic, era stratificată chiar instituțional, sunt dovezi uimitoare că aveau sisteme de comunicare paleoalfabetice, nedescifrate încă, şi puteau fără discuție să fabrice propriile obiecte de podoabă necesare acestor ritualuri”.„E clar că nu erau coifuri de luptă, ci de paradă. Nu faci un coif din aur sau din argint ca să te apere, materialul e prea moale, deci aveau o altă semnificație decât stricta referire la isprăvile de luptă. Iar războinicii îngropați aveau ranguri înalte, erau nobili, poate chiar regi, căci au fost îngropați cu onoruri, ca niște eroii.”* avea să ne spună Emil Moscalu, cel ce a decopertat mormântul conducătorului geto – dac de la Agighiol.

Având o valoare artistică ce nu poate fi negată, tezaurele traco - geto – dace aparțin unui stil de artă aristocratică ce a înflorit în spațiul țării noastre în secolele VI-IV Î.Ch. După cum știm din mai multe surse literare antice, populațiile trace se împărțeau în trei ramuri principale: dacii propriu-ziși, care trăiau în interiorul arcului carpatic și la vest și nord de acesta, până în sudul Poloniei, Slovacia și Ungaria de astăzi, geții ce locuiau estul și sudul Carpaților, dar și peste Dunăre până în Munții Balcani, și moesii, care ocupau teritoriile aparținând astăzi Bulgariei și Serbiei.

Asemenea coifuri de paradă din aur, argint aurit sau argint cu semnul ochilor afrontat s-au descoperit numai în lumea geto-dacă de la nord de Dunăre. La sud de Dunăre, toate coifurile descoperite pentru această perioadă sunt din bronz și au forme diferite. Unii autori au încercat să atribuie sciților şi tezaurele antice descoperite în România, dar diferențele stilistice, ca şi răspândirea geografică a acestor tezaure, indică clar originea autohtonă a acestora. Și toate acestea pentru că aici a trăit un neam îmbrăcat în sclipirile aurului și argintului, meșter făurar și cunoscător al unei arte comparabile cu cea a Egiptului faraonic: strămoșii noștrii geto-daci.

Bibliografie:

1) Berciu, Dumitru – „*Arta traco-getică*” – în „*Biblioteca de archeology*”, v. 14, Bucharest, Editura Academiei Republicii Socialiste România, pp 83-88;
2) Boroneanț, Vasile - *„Noi discuții asupra coifurilor dinastice dacice”* – în „*Dacia Magazin*”, I, 2003, p.11;
3) Burda, Ştefan – „*Tezaure de aur din România”* - Editura Meridiane, Bucureşti, 1979;
4) „*Dicționarul explicativ al limbii române - DEX*” – Editura Academiei RSR, Institutul de lingvistică, București, 1975;

5) *„Dicționarul enciclopedic român”,* vol. III, București, Editura Politică, 1965;
6) Oltean, Dan – *„Religia Dacilor”* – Editura Saeculum I.O., București, 2006;
7) Lovinescu, Vasile – „*Dacia Hiperboreană*” – Editura Rosmarin, București, 1994;
8) „*Coiful de aur*” – Articol preluat din Revista „*Atlas Magazin*” nr. 4, aprilie 1998;
9) Goldman, B. – „*Late Scythian Art in the West: The Detroit Helmet”*, in „*Ipek*”, vol 22, 1966-69, pp 67-76;
10) Roșu, L. – „Thraco-Getae-Dacian Art Works In The Detroit Institute of Arts” - in „*Romanians celebrating Ontario: heritage festival”*, Toronto, 1984, pp 166-168;
11) Miclea, Ion și Florescu, Radu – „*Geto-dacii”*- Editura Meridiane, București, 1980;

Coiful getic de la Portile de Fier (Detroit-SUA) Coiful getic de la Peretu Coiful getic de la Agighiol

Coiful de la Cucuteni-Baiceni (Iasi)

Coifurile princiare geto – dace cu ochi

(Porțile deFier, Peretu, Agighiol, Băiceni- Cucuteni și Coțofenești)

